

SMO PREK DNA - VSAJ PRVEGA?

6

Vse komponente domačega končnega povpraševanja so se marca okrepile, najbolj trošenje prebivalstva in investicije; dinamika impulznega trenda je pri obeh postala pozitivna. Medletna stopnja rasti trošenja prebivalstva se je od negativnih dvignila v pozitivne, pri investicijah pa se je medletna stopnja krčenja opazno zmanjšala. Izvozno povpraševanje ostaja daleč spredaj. Pričakovano trošenje prebivalstva za blago in pričakovano izvozno povpraševanje je v Sloveniji višje, pričakovano trošenje storitev pa enako kot v evro območju. Izvoz in uvoz vse hitreje naraščata. V aprilu se je, predvsem zaradi manj ugodne menjave z nečlanici EU, povečal trgovinski primanjkljaj. Gospodarska klima se je nekoliko popravila; na to je vplivalo splošno zvišanje zaupanja v praktično vseh sektorjih gospodarstva.

Industrijska produkcija je bila aprila manjša kot marca, a za desetino večja kot aprila lani. V EU27 je bila v primerjavi z marčno nekoliko večja, krepko pa se je povečala glede na lansko aprilsko. Med članicami, za katere so podatki, je industrijska produkcija v aprilu glede na mesec prej padla v devetih, zrasla pa v dvanajstih. Vrednost opravljenih gradbenih del v Sloveniji je bila aprila nižja kot marca in mnogo nižja kot aprila 2009. Rast števila turističnih prenočitev se je umirila, padci v transportnih panogah, razen v pomorskem transportu, pa so bili aprila presenetljivo veliki. Stanje na trgu dela se je nekoliko popravilo; število iskalcev zaposlitve se je umirilo, delodajalci so maja prijavi več prostih delovnih mest kot aprila. Povpraševanje po delavcih se je najbolj zmanjšalo v trgovini, predelovalnih dejavnostih, gostinstvu in zdravstvu, najbolj pa se je povečalo v izobraževanju in v raznovrstnih poslovnih dejavnostih.

Majsko povečanje cen na drobno je bilo manjše od sezonskega, rast harmoniziranega indeksa življenjskih stroškov nekoliko prehiteva rast v evro območju. Močno so poskočile cene producentov, pričakovana dinamika cen v predelovalni dejavnosti in v trgovini na drobno je maja že opazno presegla dolgoletno povprečje. Aprila so povprečne bruto plače padle, zmanjšala se je tudi visoka medletna rast. Stroški dela, ki so se v drugi polovici 2009 umirili bolj kot v evro območju in Nemčiji, so v prvem letošnjem četrtletju ponovno močno pospešili.

Javnofinančni prihodki so maja porasli, popravila se je tudi bolj dolgoročna dinamika, raven pa ostaja krizna. Opazna je izboljšava pri davku na dobiček; plačan davek je bil spet večji od vračil zaradi prenesenih izgub, tudi dohodnina se je povečala. Dvignili so se tudi prihodki od posrednih davkov, premik vplačil je povzročil zmanjšanje prihodkov od DDV. Skupni krediti privatnemu sektorju so aprila porasli, okrepila se je tudi bolj dolgoročna

dinamika; najhitreje so rasli stanovanjski krediti. Rast kreditov v Sloveniji ostaja močnejša, rast depozitov pa šibkejša kot v evro območju. Saldo na tekočem računu se začenja poslabševati. Finančni račun odraža nadaljevanje »reševanja« problemov, ki ga je pred leti prineslo hazardiranje z vrednostnimi papirji. Bruto zadolženost več kot 40 milijard evrov počasi raste, deset milijardna neto zadolženost pa stagnira.

* * * *

7

ARE WE OVER THE BOTTOM – AT LEAST THE FIRST ONE?

All components of domestic final demand strengthened in March, particularly private consumption and investments; the dynamics of impulse trend turned up, yearly rates of change of private consumption became positive, the shrinking of investments slowed down. Export demand has staved far ahead. Expected private consumption and exports of goods is higher than in the euro area, expected consumption of services equals expectations in the euro zone. Exports and imports grew fast, while the balance of trade worsened due to trade with the countries outside EU27. Economic climate in May and June improved a bit which was a result of general enhancement of business confidence.

Industrial production in April was smaller than in March, but ten percent larger than a year ago. In EU27, industrial production increased slightly from March to April, and considerably if compared to April last year. Among the EU27 member states for which the data exist, industrial production decreased in nine and grew in twelve. The value of construction works in April was lower than in March and considerably lower than a year ago. Growth of tourism calmed while the fall in most transportation branches, exception being maritime transportation, was in April surprising. The situation on the labor market improved slightly; number of jobseekers calmed, employers offered more new jobs in May than they did in April. The demand for labor decreased in retail trade, manufacturing, catering and health services but increased in education and in some business activities.

Retail sale prices in May increased slightly though their increase lagged behind seasonal. The growth of harmonized cost of living index in Slovenia is slightly higher than in the euro zone. Producers prices in manufacturing increased significantly, expected price dynamics in May in manufacturing and retail trade over-passed the long run average price dynamics. Average wage dropped in April; also yearly growth rate decreased. Labor costs, which had calmed in the second part of 2009 more than in euro zone and Germany, began to speed up in the first quarter of 2010.

8

Public revenues in May expanded, longer run dynamics improved as well, though at a rather low crisis level. There was a noticeable improvement of the profit and income tax revenues. In the former, paid taxes again became larger than repayments due to “loss carry over”. Revenues of income taxes increased, as well. So did the revenues of indirect taxes; timing of actual payments caused the drop of VAT revenues while excise tax revenues increased. The credits to the non-financial private sector increased in April, the longer run dynamics strengthened particularly that of credits to households for house purchases. The growth of credits in Slovenia is faster than in the euro zone, while the growth of deposits is slower. Current account balance began to worsen. The figures on the financial account show evidence of very slow “solutions” of the problems caused some years ago by gambling with shares and bonds. Gross foreign indebtedness amounting to 40 billion € has been slowly increasing, net foreign indebtedness of ten billions € stagnating.

AGREGATNO POVPRAŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

1. Pospešitev vseh komponent končnega trošenja, izvozno še naprej daleč v vodstvu

Domače trošenje je marca precej pospešilo. Poraslo je kar za 25 %. Ker je marec precej »daljši« od februarja, so opazna povečanja pričakovana, da pa ne gre le za sezono, kažejo tudi opazna izboljšanja bolj dolgoročne dinamike, ki ne vsebuje sezone (stopnja rasti impulznega trenda je postala pozitivna in preseгла vse vrednosti v zadnjem letu in pol).

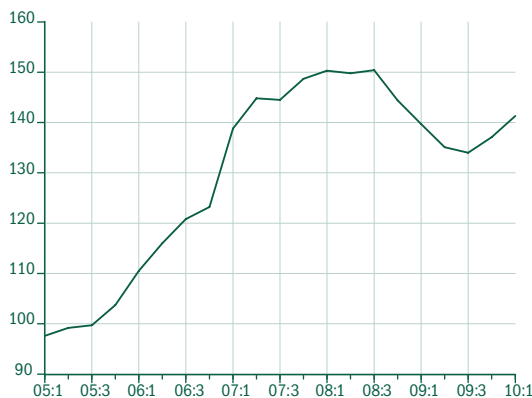
Marca so opazno porasle vse komponente končnega trošenja.

9

Najbolj je marca poraslo trošenje prebivalstva in investicije (za okoli četrtno). Pri tem se je tudi bolj dolgoročna dinamika pri obeh opazno povečala; dinamika impulznega trenda je tako postala marca pri obeh pozitivna. Istočasno pa se je medletna stopnja rasti pri prebivalstvu povečala, od negativnih vrednosti se je dvignila v pozitivne (povečala se je z -3.8 % na 2.8 %), medtem ko se je pri investicijah medletna stopnja krčenja opazno zmanjšala (z 20.9 % na 11 %).

Krepitev trošenja prebivalstva potrjuje tudi dogajanje na trgu (starih) stanovanj, kjer se je obseg transakcij po obratu v tretjem četrtletju lani, do prvega četrtletja letos skoraj že vrnil na predkrizno raven.

Transakcije na trgu starih stanovanj

Vir: SURS; lasti izračuni

Opomba: Povprečno število transakcij v 2005 je 100

Trošenje države se je marca tudi opazno povečalo (za 15 %), bolj dolgoročna dinamika se je prav tako popravila, tako da je medletna stopnja že dosegla slabih 5 %.

Podobno kot domače trošenje je marca pospešilo tudi izvozno povpraševanje, saj je izvoz marca presegel februarsko vrednost za 24 %. Tudi bolj dolgoročna dinamika izvoznega povpraševanja se je marca zelo močno povečala (medletna stopnja rasti je presegla 17 %!).

10

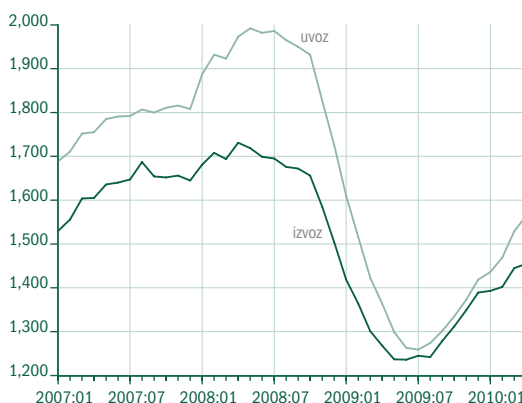
Pričakovano trošenje prebivalstva (in države) za blago se krepi in že dosega raven dolgoročnih povprečnih vrednosti (kot kažejo podatki trgovine na drobno). Isto potrjuje tudi pričakovana dinamika v predelovalni dejavnosti, kjer so pričakovanja že nad dolgoletnim povprečjem, še zlasti izvozna. Po drugi strani pa pričakovano trošenje storitev še naprej zaostaja za dolgoletnim povprečjem; število anketiranih, ki pričakuje povečanje trošenja storitev le za okoli 5 % presega število tistih, ki pričakujejo zmanjšanje trošenja.

Pričakovano trošenje prebivalstva za blago, in pričakovano izvozno povpraševanje je v Sloveniji višje kot v evro območju, pričakovano trošenje storitev pa enako kot v evro območju.

2. Pospešena rast blagovne menjave in primanjkljaja v aprilu

Izvoz in uvoz vse hitreje naraščata. V aprilu se je, predvsem zaradi manj ugodne menjave z nečlanici EU, povečal trgovinski primanjkljaj.

Trgovinska menjava
v mio. €, sezonsko prilagojena

V aprilu je skupni slovenski izvoz znašal 1451 milijonov € (kar 11.9 % več kot aprila lani), uvoz 1558 milijonov € (12.2 % več kot lani), kar da primanjkljaj 107 milijonov € oziroma 93.2 % pokritost uvoza z izvozom. V menjavi z EU je bila odprema blaga 1056 milijonov € (19.6 % več kot v enakem mesecu lani), prejem blaga 1221 milijonov € (14.5 % več), kar pomeni primanjkljaj 165 milijonov €. V menjavi z nečlanici EU je bil aprilski izvoz samo 395 milijonov € (4.4 % manj kot aprila lani), uvoz 336 milijonov € (4.6 % več kot lani), kar pomeni presežek 59 milijonov €.

V prvih štirih mesecih skupaj je bil celotni izvoz 5637 milijonov € (8.5 % več kot v enakem obdobju lani), celoten uvoz 5948 milijonov € (7.3 % več), kar pomeni blagovni primanjkljaj 311 milijonov €. Pri tem je znašala odprema blaga v EU 4138 milijonov € (13.0 % več kot lani), prejem blaga iz EU 4661 milijonov € (9.6 % več kot lani), kar da primanjkljaj v višini 523 milijonov €. V menjavi z nečlanici EU je bil izvoz 1499 milijonov € (2.2 % manj kot v enakem obdobju 2009), uvoz 1287 milijonov € (0.5 % manj kot pred letom dni), kar pomeni presežek 212 milijonov €.

3. Splošno, a majhno izboljšanje gospodarske klime

Gospodarska klima se je v preteklem mesecu na splošno nekoliko popravila. Po rezultatih ankete Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) kazalnik gospodarske klime še naprej zlagoma narašča, saj se je v maju 2010 zvišal za 3 odstotne točke glede na mesec prej, od maja lani pa je višji za 16 odstotnih točk; hkrati pa je njegova vrednost ostaja za 9 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Na zvišanje vrednosti kazalnika gospodarske klime je vplivalo splošno zvišanje zaupanja v praktično vseh sektorjih gospodarstva.

Zaupanje v predelovalnih dejavnostih je bilo v maju za 1 odstotno točko višje kot aprila, glede na maj lani je bila vrednost kazalnika višja za 26 odstotnih točk, glede na dolgoletno povprečje pa za 2 odstotni točki. Pričakovanja za naslednje tri mesece so večinoma ugodna. Med kazalniki pričakovanj se je v maju glede na april najbolj zvišala vrednost kazalnika pričakovano skupno povpraševanje, med kazalniki stanj pa se je v enaki primerjavi najbolj znižala vrednost kazalnika skupna naročila.

Optimizem se ohranja tudi v storitvenih dejavnostih, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v maju za 3 odstotne točke višja kot mesec prej, hkrati pa še naprej za 25 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z majem lanskega leta pa je bila njegova vrednost višja za 18 odstotnih točk. Slaba polovica podjetij v storitvenih dejavnostih je kot omejitev navedla nezadostno povpraševanje, tretjina podjetij pa finančne ovire. Omeniti velja tudi, da je med omejitvenimi kazalniki v storitvenih sektorjih v maju kazalnik pomanjkanje delovne sile dosegel najnižjo vrednost v celotnem opazovanem obdobju.

V maju se je zaupanje po večmesečnem predahu vrnilo v gradbeništvo, saj je vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v primerjavi z aprilom višja za 5 odstotnih točk, v primerjavi z lanskim majem pa za 18 odstotnih točk, a hkrati za 25 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Pričakovanja za naslednje tri mesece so prav tako večinoma ugodna, razen vrednosti kazalnika pričakovano zaposlovanje. Glede na pretekli mesec sta se v maju najbolj zvišali vrednosti kazalnikov poslovno stanje ter pričakovana skupna naročila, glavna omejitvena dejavnika v gradbeništvo pa ostajata še naprej velika konkurenca v panogi in nezadostno povpraševanje.

12

Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno je v maju ostala enaka kot mesec prej, glede na maj lani pa je bil kazalnik višji za 25 odstotnih točk. V maju je bil trgovskih podjetij, ki tarnajo nad povpraševanjem 45 odstoten, kar 44 odstotkov podjetij je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi, za 41 odstotkov podjetij v trgovini na drobno pa so omejitve pomenili visoki stroški dela,

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija aprila manjša kot marca a za desetino večja kot aprila lani

Industrijska produkcija se je ponovno zmanjšala. Po podatkih SURS-a je bila v aprilu za 3 % nižja kot marca, hkrati pa desetino večja kot v aprilu lani. Produkcija v prvih štirih mesecih letošnjega leta je bila za 2 % višja kot v enakem obdobju lanskega leta, impulzni trend pa kaže, da se je v aprilu mesecu industrijska produkcija povečevala po stopnji 0,18 %. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v aprilu 2010 za manj kot odstotek večje kot v mesecu prej, v primerjavi z lanskim aprilom so se zmanjšale za dobrih 14 %, prav tako pa je bila v prvih štirih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani za dobrih 15 % nižja tudi vrednost zalog industrijskih proizvodov.

Dejavnost rudarstva se je v aprilu zvišala za dobrih 5 % glede na marec, v primerjavi z aprilom 2009 se je rudarstvo povečalo za 12 %, impulzni trend pa kaže, da se je v aprilu rudarstvo zmanjševalo po stopnji -0,88 %. V prvih štirih mesecih letošnjega leta je bila dejavnost rudarstva za 2,4 % nižja kot v enakem obdobju lanskega leta.

Aktivnost v predelovalnih dejavnostih se je aprila glede na mesec poprej znižala za 3 %, glede na april 2009 pa se je produkcija povečala za dobro devetino. Prav tako se je dejavnost v predelovalni industriji povečala v prvih štirih mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani in sicer za skoraj 3 %. Podroben pogled glede na mesec poprej pokaže v aprilu 2010 na porast proizvodnje v sektorjih proizvodnja drugih vozil in plovil, proizvodnja pijač, proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov ter proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov. V vseh ostalih sektorjih predelovalne dejavnosti je proizvodnja upadla, od tega

ta več kot petino v sektorjih proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov, popravila in montaža strojev in naprav ter proizvodnja koksa in naftnih derivatov

V aprilu se je aktivnost sektorja oskrba z elektriko, plinom in vodo glede na predhodni mesec skrčila za 2,4 %, glede na lanski april pa je bila produkcija tega sektorja manjša za 3,5 %.

Produkcija v aprilu v primerjavi s predhodnim mesecem je bila za 2,4 % višja v proizvodnji proizvodov za vmesno porabo, za 2 % nižja v proizvodnji proizvodov za investicije in za 0,4 % nižja v proizvodnji proizvodov za široko porabo.

13

Podatki Eurostata kažejo, da se je v aprilu glede na marec industrijska produkcija povečala za 0,5 % v EU27, na območju evra pa za 0,8 %. Glede na april lansko leto pa se je v letošnjem aprilu industrijska produkcija v EU27 povečala za 7,8 %, na območju evra pa za 9,5 %. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v aprilu glede na mesec poprej padla v devetih, zrasla pa v dvanajstih državah in sicer največ v Litvi (6,0 %) in Estoniji (2,4 %). Največji upad industrijske produkcije so zabeležili na Irskem (-10,9 %), na Portugalskem (-4,4 %) in v Grčiji (-3,8 %).

5. Gradbeništvo še vedno navzdol, kopenski in zračni promet upadla, pomorski pa močno zrasel

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih aprila za 2,2 % nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih marca. V primerjavi z aprilom lani se je zmanjšala za 14 %; tudi impulzni trend opravljenih gradbenih ur kaže navzdol in sicer -1,23 %.

Rast števila turističnih prenočitev se umirja. Marca jih je bilo za 3,6 % več kot v marcu 2009, vendar impulzni trend kaže, da se je skupno število prenočitev v tretjem mesecu zniževalo po mesečni stopnji -0,44 %. Kljub dejstvu, da se je v marcu število turističnih prenočitev tujih gostov glede na marec 2009 povečalo za 3,5 %, impulzni trend prenočitev tujih gostov v marcu kaže negativno rast po stopnji -1,34 %. Število prenočitev domačih gostov se je v marcu povečalo in sicer za dobre tri odstotke glede na enak mesec v lanskem letu.

Podatki o SURS-a o transportu za april 2010 kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za 8,6 % manj, v zračnem prevozu pa za več kot četrtnino manj potnikov kot v aprilu lani, število opravljenih potniških kilometrov je bilo v javnem cestnem prevozu za desetino, v zračnem prevozu pa za petino manjše. V cestnem mestnem prevozu je bilo aprila prepeljanih za 3,2 % manj potnikov kot v istem mesecu 2009. Potniški promet na letališčih se je, deloma tudi zaradi zaprtja ljubljanskega letališča, v aprilu glede na april 2009 zmanjšal za skoraj 53 %. V pomorskem prevozu je bilo v aprilu prepeljanega za slabih

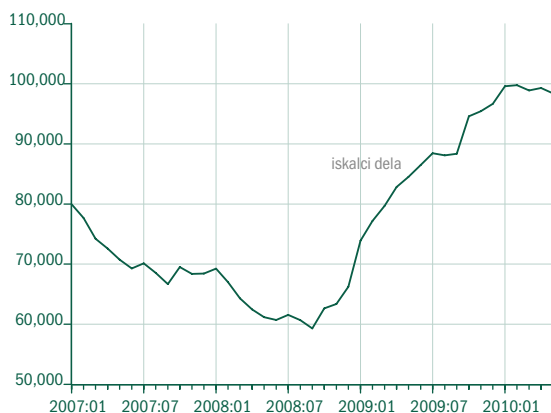
44 % več blaga in opravljenih za dobrih 48 % več tonskih kilometrov kot aprila lani. Glede na enak mesec lani je bilo v aprilu v register vpisanih dobrih 7 % manj prvič registriranih cestnih motornih vozil, med njimi za 3,3 % manj osebnih avtomobilov.

6. Stanje na trgu dela se je nekoliko popravilo

14

Število aktivnih prebivalcev se je v aprilu 2010 povečalo na 938566 oziroma za 2771 oseb glede na mesec prej, kar gre predvsem na račun povečanja števila kmetov, glede na lanski april pa se je število aktivnih prebivalcev zmanjšalo za 0,8 %. V mesecu aprilu je bilo v Sloveniji 839250 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na marec se je število delovno aktivnih povečalo za 2348 oseb ali 0,3 %, glede na april lanskega leta pa se je to število zmanjšalo za 2,8 %. Med zaposlenimi osebami jih je bilo v aprilu dobrih 91 % zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od aprila lani zmanjšalo za 2,2 %. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na april 2009 zmanjšalo za 9,5 %. Med samozaposlenimi pa je bilo 59 % samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v samem aprilu zmanjšalo za 293, od aprila lani pa povečalo za 3,5 %. Število kmetov se je aprila glede na marec povečalo za 2718 ali za dobrih deset odstotkov, glede na april lanskega leta pa se je zmanjšalo za 9,8 %.

Iskalci dela

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji v maju registriranih 98401 brezposelnih oseb, kar je za 915 oseb oziroma 0,9 % manj kot v aprilu ter za 16,4 % več kot maja lanskega leta. V maju se je prijavilo največ brezposelnih oseb, slabi dve petini, zaradi izteka zaposlitev za določen čas, drugi najbolj pogost razlog izgube zaposlitve pa je stečaj podjetja in trajno presežni delavci. V maju se je na Zavodu za zaposlovanje na novo prijavilo 6787 brezposelnih oseb, kar je v primerjavi z aprilom upad za 4,7 %, v primerjavi z majem 2009 pa je bil priliv nižji za 20,4 %.

Seveda pa še vedno negotove gospodarske razmere vplivajo tudi na povpraševanje podjetij po delavcih. Tako so delodajalci v maju prijavili 13688 prostih delovnih mest, kar je drugo največje število v letošnjem letu. V primerjavi z aprilom je bilo prostih delovnih mest za 5,7 %, manj glede na maj lanskega leta pa za 1,3 %. Povpraševanje po delavcih se je v maju glede na april 2010 absolutno najbolj zmanjšalo v trgovini, v predelovalnih dejavnostih, v gostinstvu in v zdravstvu. Največji porast prijavljenih prostih delovnih mest pa so v enaki primerjavi zabeležili v izobraževanju in v sektoru raznovrstnih poslovnih dejavnosti.

Po podatkih Eurostata je bila aprila 2010 stopnja brezposelnosti na območju evra (EA16) 10,1 %, kar je za 0,1 odstotne točke več kot mesec poprej ter 0,9 odstotne točke več kot v aprilu 2009. V celotni evropski sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v aprilu letos 9,7 % in se je glede na enak mesec lani povečala za 1,0 odstotno točko. Po Eurostatovih ocenah je bilo v aprilu 2010 v EU27 23,3 milijona brezposelnih, od tega 15,9 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v aprilu 2010 najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili na Nizozemskem (4,1 %) in v Avstriji (4,9), najvišjo pa v Latviji (22,5 %) in Španiji (19,7 %). Glede na isti mesec v letu 2009 se je v aprilu brezposelnost povišala v kar šestindvajsetih državah članicah, od tega največ v treh pribaltskih deželah, zmanjšala pa se je samo v Nemčiji.

Stopnja brezposelnosti se v ZDA ponovno povečuje, kjer je v aprilu 2010 znašala 9,9 %, kar je za 0,2 odstotne točke več kot mesec prej.

CENE IN PLAČE

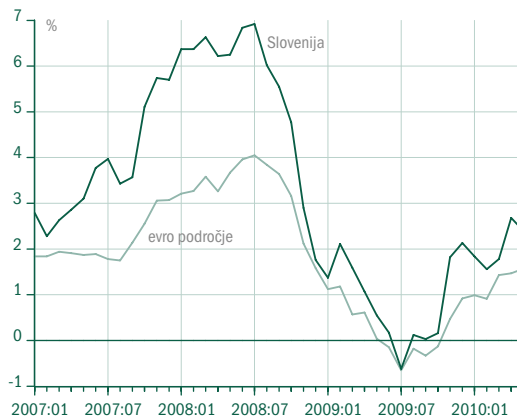
7. Močan pospešek proizvajalčevih cen

Cene so se maja povečale za 0.4 %. Skok je bil manjši od sezonskega, saj sta se zmanjšala oba indikatorja bolj dolgoročne dinamike (medletna stopnja je padla z 2.3 % v aprilu na 2.1 % v maju).

Cene so maja nadpovprečno porasle v skupinah rekreacije in kulture, obleke in obutve, hrane in brezalkoholnih pijač ter stanovanja in komunikacij. Največ so k tem podražitvam prinesle sezonske spremembe (porast cen počitnic v paketu, podražitev sadja) ter energentov. K skupnemu povečanju življenjskih stroškov so levji delež prispevali dražji naftni derivati in sadje (po 0.2 odstotne točke).

Cene so se znižale v dveh skupinah, v stanovanjski opreми in prevozihi. Cene stanovanjske opreme so navzdol potisnile predvsem pocenitve tekstilnih izdelkov za gospodinjstva (za 4.6 %). Skupne življenjske stroške so približno enako (po 0.1 točke) zmanjšale nižje cene stanovanjske opreme, pocenitve avtomobilov in pocenitve zelenjave.

Medletna rast harmoniziranega indeksa življenjskih stroškov

16

Porast cen življenjskih potrebščin merjen s harmoniziranim indeksom, ki je primerljiv v evro območju, je bil maja prav tako 0.4 %, medletna rast pa je bila nekaj višja kot pri osnovnem indeksu cen (2.4 %). Ena in druga je nekaj nad povprečjem evro območja, kjer je inflacija porasla maja za 0.1 %, cene pa so bile za 1.6 % nad ravniyo pred letom dni!

V evro območju so se v letu dni nadpovprečno podražili produkti skupine alkohola in tobaka, stanovanja in transporta, v Sloveniji je bilo povečanje precej večje od povprečja (tudi relativno glede na evro območje) v skupinah alkohola in tobaka ter stanovanja.

Ker je prispevek energentov k letošnji dinamiki inflacije v Sloveniji zelo velik, je bila osnovna inflacija (ki ne obsega energentov) v Sloveniji tudi maja še zelo skromna; medletna rast je bila le 0.3 %, kar je manj kot v celotnem evro območju.

Cene na trgu stanovanj (ki niso obsežene v košari življenjskih stroškov) se še naprej opazno krepijo! V prvem četrtletju 2010 glede na predhodno četrtletje (podatki o cenah rabljenih stanovanj so le četrtletni) so se cene rabljenih stanovanj v povprečju ponovno dvignile (za 3,1 %). Tako so cene stanovanj konec prvega četrtletja letos le še za približno 9 odstotnih točk nižje kot v tretjem četrtletju 2008, ko so na koncu stanovanjskega buma dosegle najvišjo raven doslej.

Skupne cene industrijskih proizvajalcev so se maja močno povečale, za 1.3 %, proizvodov za domači trg pa za 1.2 %. Zato se je po daljšem času opazno povečala tudi bolj dolgoročna dinamika proizvajalčevih cen, še zlasti za proizvode, ki gredo na tuje trge. Skupna medletna rast je tako dosegla 2.9 %, proizvodov za tuje trge pa celo 3.2 %. Izrazita majska pospešitev

proizvajalčevih cen je v veliki meri izvirala iz pospešitve rasti cen v surovinskih sektorjih, kjer se je medletna rast cen že povzpela na prek 5 %! Veliko povečanje bolj dolgoročne medletne rasti (za okoli 2 odstotni točki) je bilo, razen omenjene majske tekoče pospešitve teh cen, v opazni meri posledica tudi dogajanj v lanskem letu (znižanja osnove primerjave), saj je maja lani prišlo do opaznega padca proizvajalčevih cen (za 0.7 točke).

Opazna pospešitev proizvajalčevih cen in tudi poganjanje maloprodajnih cen komunalnih storitev in energentov se kaže že tudi v cenovnih pričakovanjih. Pričakovana dinamika cen v predelovalni dejavnosti je maja že opazno presegla dolgoletno povprečje, podobno velja tudi za pričakovane cene v trgovini na drobno. V obeh segmentih so cenovna pričakovanja presegla historične vrednosti v vseh letih po 1996, razen tistih v eksplozivnih 2007 in 2008!

17

Le pričakovane cene storitev ostajajo umirjene, maja so ponovno ostale pod dolgoročnim povprečjem!

Od konca aprila do začetka junija so svetovne cene surovin padle (v evrih) za 0.4 % in v dolarjih za 6.2 %. Tako je medletno povečanje še dodatno skopnelo, evrski indeks je le še za 18.9 %, dolarski pa za 1.5 % višji kot pred letom dni. V zadnjem mesecu sta se (v evrih) najbolj podražila zlato (za 9 %) in hrana (za slabih 4 %), najbolj pa so se pocenile kovine (za 1.8 %). V letu dni so se najbolj podražile (v evrih) cene neprehrambenih kmetijskih surovin (za 67 %), najmanj pa cene hrane, ki so bile na začetku junija le za 3.5 % (v evrih) višje kot pred letom dni!

8. Opazna pospešitev stroškov dela

Aprila so povprečne bruto plače padle za 1.1 %. Zmanjšala se je tudi visoka medletna rast plač, na katero je opozarjala predhodna številka GG (stopnja rasti je padla z 5.2 % v marcu na 4.2 %).

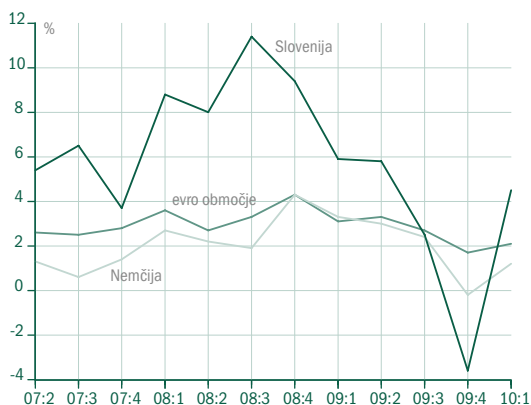
Dinamika plač se je med dejavnostmi močno razlikovala, predvsem pri tistih z zmanjšanjem plač. Aprila so tako v nekaterih dejavnostih povprečne bruto plače močno padle (prednjačila sta predelovalna dejavnost in informacijska tehnologija, kjer so se plače aprila zmanjšale za okoli 6 %), medtem ko so bila povečanja plač precej manjša, najbolj so plače porasle v gradbeništvu (za 2.7 %). Ravno obratno je bilo pri bolj dolgoročni dinamiki, kjer so se sektorji najbolj razlikovali po velikih povečanjih. Najbolj so se v letu dni (od aprila 2009 do aprila 2010) povečale plače v predelovalni dejavnosti (za 10.7 %) in gradbeništvu (za 7.4 %), medtem ko v nobenem gospodarskem sektorju povprečne plače niso porasle za manj kot 1.5 %.

V državi je bila tekoča rast povprečnih plač aprila 2 % (torej hitrejša kot v celotnem gospodarstvu), vendar je bolj dolgoročna (medletna) dinamika v sektorjih države še zaostajala

za gospodarskimi sektorji, saj je bila skupna medletna rast v sektorjih države celo negativna (povprečne plače v državi so bile aprila nižje kot pred letom dni!). Takšno zaostajanje bolj dolgoročne dinamike plač v državi je pri ožji državi in v šolstvu že nevtraliziral velik skok plač v 2008, ki ga je povzročil nov plačni zakon, saj je povečanje bruto plač v obdobju 2008/3-2010/3 v teh dejavnostih že malo manjše od povečanja povprečja vseh bruto plač. To ne velja za zdravstvo, kjer so v obdobju 2008/3-2010/3 povprečne bruto plače porasle za 19.2 %, medtem ko so povprečne bruto plače gospodarstva v tem obdobju porasle za 10.8 %.

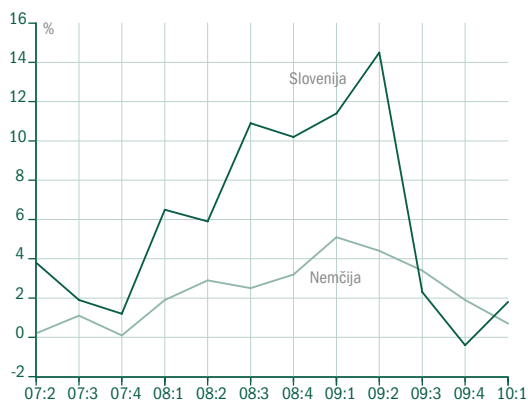
18

Stroški dela gospodarstva

Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: medletne stopnje rasti

Stroški dela države

Vir: Eurostat; lastni izračuni
Opomba: medletne stopnje rasti

Pospešitev plač v marcu, za katero smo v prejšnji številki GG pokazali, da je bila verjetno posledica predvsem večjega števila ur dela, je vidna tudi v (medletni) dinamiki stroškov dela, ki je prikazana na sliki, skupaj z dinamiko stroškov dela v Nemčiji in v celotnem evro območju. Na dlani je, da so stroški dela po drugi polovici 2009, ko so se po bolj dolgoročni dinamiki umirili bolj kot v evro območju in Nemčiji, v prvem letošnjem četrtletju ponovno močno pospešili (kar so kazali tudi podatki o marčevskih plačah). Le slaba polovica pospešitve je bila posledica znižanja osnove primerjave. Slika stroškov dela države tudi potrjuje predhodni komentar nizke medletne dinamike plač v širši državi, saj kaže, da gre pri nizkih stopnjah rasti za umirjanje na opazno višji ravni doseženi v 2008! Ker bo postala dinamika tečajne konkurenčnosti (popravljen za cene oziroma stroške dela) eden od ključnih indikatorjev dolgoročne fiskalne solventnosti v evro območju, zahteva takšno poslabšanje dinamike stroškov dela pozorno spremljanje ekonomske politike.

FINANČNA GIBANJA

9. Izboljšanje dolgoročne dinamike davčnega donosa

Javnofinančni prihodki so maja porasli za 7 %. Tudi bolj dolgoročna dinamika se je popravila, medletna stopnja rasti se je povečala kar za 12 točk letne rasti, na 6.6 %. Navkljub opaznemu izboljšanju pa je bila raven celotnih javnofinančnih prihodkov maja še vedno za 8.8 % nižja kot pred dvema letoma, torej maja 2008!

Maj je bil prvi mesec po začetku krize, ko se je izboljšala bolj dolgoročna dinamika (medletna stopnja rasti) javnofinančnih prihodkov pri večini pomembnih (neposrednih in posrednih) davčnih oblik.

Neposredni davki in ostali prihodki so se po opaznem padcu v aprilu maja povečali za 19 %. Navkljub temu se je, zaradi aprilskega kolapsa, bolj dolgoročna dinamika popravila le do medletne rasti 1.1 %, impulzni trend pa je ostal negativen. Do opazne izboljšave je prišlo še zlasti v izdatnosti davka na dobiček in dohodnine. Maja ja bil plačan davek na dobiček že večji od vračil zaradi »prenesenih izgub« in je celotni donos zaostajal za donosom v maju lani »le še« za 25 milijonov evrov. Še prejšnji mesec je bil obseg vračil večji od plačanega davka na dobiček in je donos zaostajal za aprilom 2009 kar za 86 milijonov. Dohodnina se je tudi maja opazno povečala (za 9 %) in je bila za slabih 5 % višja kot pred letom! Skupni prispevki so se zmanjšali manj od sezonskega učinka (za 1.4 %), saj se je medletna rast tudi pri teh javnofinančnih prihodkih izboljšala. Tudi ostali javnofinančni prihodki so se maja povečali tako v primerjavi z aprilom kot bolj dolgoročno (glede na 2009/5).

Pri posrednih davčnih oblikah se je maja izdatnost sicer zmanjšala, vendar je zaradi praznikov premik v timingu vplačil v aprilu oziroma maju običajen. Praktično celoten premik vplačil se pozna le pri davku na dodano vrednost, kjer je bilo okoli 45 milijonov (14.8 %) manj vplačil kot aprila. Prihodki od trošarin so bili namreč maja večji od prihodkov v aprilu. Tudi vplačila davka na dodano vrednost od uvoženega blaga, pri katerih ne prihaja do premikov v timingu, kažejo, da je bila verjetna bolj dolgoročna dinamika rasti posrednih davkov maja okoli 10 % (povprečje dejanske stopnje rasti v aprilu in maju je bilo 12 %).

10. Normalizacija rasti stanovanjskih kreditov

Skupni krediti privatnemu sektorju (brez finančnih posrednikov) so aprila porasli za 0.5 % (za 147 milijonov). Tudi bolj dolgoročna dinamika se je okrepila.

Aprila so porasli tako krediti nefinančnim korporacijam (podjetjem) kakor tudi prebivalstvu. Razlika v povečanju je bila majhna, saj so krediti podjetjem porasli za 0.47 %, prebivalstvu pa za 0.54 %. Pri obeh segmentih je medletna stopnja rasti kreditov (malo) porasla (na 1.2 % oziroma 9.3 %). Zato se zdi, da obrat v rasti kreditov, ki se je zgodil 2010/1, postaja vse bolj trden.

Tudi aprila so daleč najhitreje naraščali stanovanjski krediti, pri katerih je medletna rast v zadnjih štirih mesecih pospešila z 15.6 % na skoraj 20 % letno. Aprila so tako stanovanjski krediti naraščali le še za 6 odstotnih točk na leto počasneje, kot v času največjega stanovanjskega buma (v 2007 in prvi polovici 2008)! Takšno dinamično kreditno napajanje stanovanjskega trga samo potrjuje podatke o naraščanju obsega transakcij na stanovanjskem trgu. Te so, kot rečeno, v prvem četrtletju letos že presegle 90 % obsega iz leta 2007.

Rast kreditov je v Sloveniji še naprej hitrejša kot v evro območju. Razlike so opazno velike pri obeh segmentih privatnega nefinančnega sektorja. Krediti podjetjem v celotnem evro območju še naprej padajo. Medletna stopnja je aprila dosegla -2.6 %; aprilaska medletna stopnja rasti kreditov podjetjem je bila potemtakem v Sloveniji za 3.8 odstotne točke višja kot v evro območju.

Skupni depoziti so aprila porasli za 0.3 %. Bolj dolgoročna dinamika (medletna stopnja rasti) se je prav tako povečala (na 3.8 %). Porasli so samo depoziti podjetij, medtem ko so depoziti prebivalstva praktično stagnirali (padli so za 4 milijone).

Depoziti v Sloveniji naraščajo malo počasneje kot v evro območju (medletna stopnja rasti v Sloveniji je bila aprila je 4.0 %, v evro območju pa 4.8 %). Razlog je počasnejše naraščanje depozitov podjetij v Sloveniji.

11. Plačilnobilančni saldo se začinja poslabševati

V aprilu je primanjkljaj tekoče bilance znašal 45.8 milijonov €, medtem ko je bil aprila lani presežek 12.0 milijonov €. Pri tem je bil blagovni primanjkljaj 65.2 milijonov € (aprila lani 65.0 milijonov €), storitveni presežek 90.7 milijonov € (100.9 milijonov €), primanjkljaj v dohodkih faktorjev -55.0 milijonov € (-57.2 milijonov €) in primanjkljaj v tekočih transferih -16.3 milijonov € (aprila lani presežek 33.3 milijonov €). Medletna razlika je torej nastala predvsem v transferih.

Plačilna bilanca
tokovi v mio €

21

	januar - april		april	
	2009	2010	2009	2010
I. Tekoči račun	-255,4	-139,6	12,0	-45,8
1. Blago	-214,4	-182,3	-65,0	-65,2
1.1. Izvoz blaga	5.246,1	5.680,5	1.306,0	1.461,8
1.2. Uvoz blaga	-5.460,5	-5.862,9	-1.370,9	-1.527,0
2. Storitve	336,6	320,4	100,9	90,7
2.1. Izvoz storitev	1.273,8	1.252,9	346,4	343,8
2.2. Uvoz storitev	-937,2	-932,5	-245,5	-253,2
3. Dohodki	-273,5	-222,9	-57,2	-55,0
3.1. Prejemki	322,2	304,6	77,5	76,9
3.2. Izdatki	-595,7	-527,6	-134,7	-131,9
4. Tekoči transferi	-104,1	-54,7	33,3	-16,3
4.1. V Slovenijo	230,8	312,2	111,6	48,7
4.2. V tujino	-334,9	-366,9	-78,4	-64,9
II. Kapitalski in finančni račun	-153,3	245,3	23,0	134,6
A. Kapitalski račun	-6,7	-35,2	-2,2	1,7
B. Finančni račun	-146,6	280,5	25,2	132,8
1. Neposredne naložbe	-185,6	-144,7	-46,2	16,4
2. Naložbe v vrednostne papirje	1.876,6	1.717,1	1.003,8	604,0
3. Finančni derivativi	-19,1	-18,0	4,2	-1,1
4. Ostale naložbe	-1.927,6	-1.367,4	-932,0	-518,5
4.1. Terjatve	558,5	283,6	-207,3	-27,5
4.2. Obveznosti	-2.486,1	-1.651,0	-724,6	-491,0
5. Mednarodne denarne rezerve	109,0	93,6	-4,7	32,1
III. Neto napake in izpustitve	408,7	-105,7	-35,0	-88,8

V letošnjih štirih mesecih skupaj je primanjkljaj tekočega računa znašal 139.6 milijonov €, v enakem obdobju lani pa 255.4 milijonov €. Pri tem je bil blagovni primanjkljaj udeležen

s 182.3 milijoni € (v štirih mesecih lani 214.4 milijone €), storitveni presežek 320.4 milijone € (336.6 milijonov €), primanjkljaj pri faktorskih dohodkih -222.9 milijonov € (-273.5 milijonov €), in neto odliv transferov -336.9 milijonov € (-334.9 milijonov €). Glavnino zmanjšanja primanjkljaja so torej prinesli manjši odlivi na kapitalnem delu računa dohodkov.

22

Kapitalski in finančni račun po letošnjih štirih mesecih kažeta neto povečanje zadolžitev v višini 245.3 milijonov € (v enakem obdobju lani se je zadolžitev zmanjšala za 153.3 milijonov €). Na kapitalnem delu računu so bili močnejši neto kapitalski odlivi, ki so znašali 34.9 milijonov €, lani pa le 4.8 milijonov €. Priliv na finančnem računu (povečanje zadolžitve oziroma zmanjšanje terjatev) je bil prve štiri mesece 280.5 milijonov €, lani odliv 146.6 milijonov €. Pri tem je bil odliv neposrednih naložb v tujino 144.7 milijonov € (lani 185.6 milijonov €), tujih naložb v vrednostne papirje je bilo za 1717.1 milijonov € (lani 1876.6 milijonov €), odliv po finančnih derivativih -18.0 milijonov € (-19.1 milijonov €), ostale naložbe pa se odlile v višini -1367.4 milijonov € (v štirih mesecih lani -1927.6 milijonov €). Očitno je, da se nadaljuje »reševanje« problemov, ki ga je pred leti prineslo hazardiranje z vrednostnimi papirji; gre za odplačevanje posojil z zadolževanjem prek vrednostnih papirjev. Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so se v štirih mesecih zmanjšale za 93.6 milijonov € (v enakem obdobju lani za 109.0 milijonov €).

Po podatkih majskega Biltena Banke Slovenije je skupni bruto zunanji dolg konec marca znašal 40688 milijonov €, kar je 199 milijonov € več kot konec februarja 2010. Pri tem je javni in javno garantiran dolg 15256 milijonov € (178 milijonov € več kot v februarju 2010), ne-garantiran zasebni dolg pa 25432 milijonov € (22 milijonov € več kot v februarju 2010). Neto dolg je konec marca znašal 10647 milijonov €, kar je le milijon € manj kot mesec prej. Skupne rezerve Banke Slovenije so bile konec marca 723.1 milijonov €, konec aprila pa 705.6 milijonov €. V slednjih je bilo deviznih rezerv za 342.0 milijonov €, imetij SDR pri MMS za 225.3 milijonov €, rezervne pozicije pri MMS za 47.8 milijonov €, zlata pa v vrednosti 90.5 milijonov €.